

Auteur: Ed Koekebacker

Het einddoel van het aanvankelijk lezen, het vlot verklanken van losse woorden en het vloeiend lezen van teksten met een moeilijkheidsgraad van ten minste AVI-niveau E3, komt steeds meer in zicht.

Vanaf kern 10 maken we een onderscheid tussen: 1. leerlingen die extra instructie en begeleiding nodig hebben om het maanniveau te bereiken (kinderen met een steraanpak) en 2. de allerzwakste lezers die grote moeite zullen hebben om dit niveau te halen.

Doelstellingen lezen kern 10

Letters lezen

In kern 10 komen geen nieuwe letters of letterclusters aan de orde.

Woorden vlot lezen

In kern 10 worden de volgende doelen op woordniveau nagestreefd:

- eenlettergrepige woorden lezen die eindigen op -uw(t), -eeuw of -ieuw, zoals: duw(t), leeuw, nieuw;
- tweelettergrepige woorden lezen, zoals: stekker, starten, stengel, slechte, kleinste, mooiste;
- tweelettergrepige woorden lezen waarvan de eerste lettergreep een open lettergreep is, zoals: jaren, lezen, bomen, muren.

Deze woordtypen dienen correct en vlot gelezen te worden. Het vlot lezen van de hierboven omschreven woorden, wordt geoefend met *Veilig & vlot kern 10*.

Differentiatie risicolezers

Zwakke lezers die met extra instructie en begeleiding het maanniveau (ten minste AVI-niveau E3) kunnen bereiken, hebben baat bij de steraanpak. Voor de allerzwakste lezers is deze aanpak echter te zwaar. Deze leerlingen hebben nog grote moeite om alle typen eenlettergrepige woorden vlot en correct te lezen. Vanaf dag 3 in kern 10 worden er al tweelet-

tergrepige woorden aangeboden. Voor de allerzwakste lezer zal het beheersen van die woordtypen te hoog gegrepen zijn. Daarom stellen we voor om voor deze leerlingen het accent te leggen op het bereiken van AVI-niveau E3.

1a. Verstevenigen van vaardigheden bij de steraanpak

Letters vlot lezen

Kinderen met de steraanpak hebben hopelijk niet veel moeite meer met het benoemen van losse letters of met het tempo waarin de letters verklankt moeten worden. Is dit wel het geval dan zal het waarschijnlijk om slechts enkele letters gaan. Blijf proberen om deze kinderen te leren de letters vlot te verklanken.

Woorden vlot lezen

mkm-woorden

Als de kinderen nog problemen hebben met het op tempo lezen van mkm-woorden, is het goed te blijven oefenen. Voor deze kinderen is het dan ook aan te bevelen om regelmatig te lezen in *Veilig & vlot bij kern 4 t/m 6*. Ze oefenen, liefst dagelijks 5-10 minuten, samen met een andere leerling. Pas hierbij gevarieerde werkvormen toe die het oefenen van deze woordtypen aantrekkelijk houden.

Andere typen eenlettergrepige woorden

Het resultaat van de afname van de toets *Veilig & vlot bij kern 9*, leert welke kinderen nog moeite hebben met de overige typen eenlettergrepige woorden. Oefen daarom, in ieder geval met de kinderen die een beoordeling *twijfelachtig* of *onvoldoende* kregen, ook nog de woordrijen van kern 7, 8 en 9 uit *Veilig & vlot bij kern 7 t/m 9*.

Zinnen lezen

Het herhaald lezen van zinnen is de werkvorm die het meest effectief blijkt bij het vlot leren lezen van zinnen en het vloeiend lezen van teksten. De kinderen oefenen, onder uw begeleiding, het lezen van teksten met de leesbladen bij kern 9 uit *Woordzetter*. Het is van belang dat u de verhalen eerst voorleest: in het juiste tempo en met de juiste intonatie. Wanneer de kinderen daar goed naar luisteren, leren ze hoe ze het lezen van zinnen aan moeten pakken. Het verhaal samen hardop lezen, gevolgd door individuele leesbeurten van één of enkele zinnen, maakt de oefening zinvol.

1b. Uitbouwen van de leesvaardigheid bij de steraanpak

Letters en woorden vlot lezen

Kinderen met de steraanpak moeten extra oefenen op de leerinhouden van kern 10. Het gaat dan om de volgende woordtypen:

- eenlettergrepige woorden lezen die eindigen op -uw(t), -eeuw of -ieuw, zoals: duw(t), leeuw, nieuw;
- tweelettergrepige woorden lezen, zoals: stekker, starten, stengel, slechte, kleinste, mooiste;
- tweelettergrepige woorden lezen waarvan de eerste lettergreep een open lettergreep is, zoals: jaren, lezen, bomen, muren.

Oefen deze woordtypen met *Veilig & vlot bij kern 10*. U kunt de kopieerbladen uit *Woordzetter* gebruiken om het lezen van zinnen op het niveau van kern 10 extra te oefenen.

Begrijpend lezen, spelling en taal

In de handleidingen van kern 7 t/m 12 worden ook doelstellingen geformuleerd voor de leerlijnen begrijpend lezen, spelling en taal. Bij risicolezers verdient het de voorkeur om maximaal aandacht te geven aan de ontwikkeling van hun technische leesvaardigheid. Natuurlijk doen ze mee aan de groepsactiviteiten voor de andere leerlijnen die in de handleiding staan beschreven. Echter, de extra aandacht in de verlengde instructie, en op andere momenten van de dag, is

gericht op *vlot lezen van woorden* en *vloeiend lezen van zinnen en teksten*.

2. Verstevigen van de leesvaardigheid van de allerzwakste lezers

Voor de allerzwakste lezers is de steraanpak te zwaar. Daarom stellen we voor om voor deze leerlingen het accent te leggen op het bereiken van AVI-niveau E3. Onderstaande aanpak helpt u dit doel te bereiken:

- De allerzwakste lezers doen mee met de introductie en instructie op maanniveau van de les die aan de orde is;
- In de verlengde instructie wordt met hen stevig geoefend om het eenlettergrepige woordniveau onder de knie te krijgen, inclusief herhaald lezen van zinnen met die woordtypen. Het materiaal dat hierbij gebruikt wordt: *Veilig en vlot bij kern 4 t/m 6*, *Veilig en vlot bij kern 7 t/m 9*, *Woordzetter kern 7 t/m 9*;
- De verwerkingsactiviteiten uit werkboekje 10 maken ze samen met een goede leerling.
- Ze doen weer met de hele groep mee tijdens de afronding van de leesles.

Letters vlot lezen

Kinderen die nog steeds grote moeite hebben met het benoemen van losse letters of met het tempo waarin de letters verklankt moeten worden, ondanks intensieve extra oefening, kampen waarschijnlijk met een automatiseringsprobleem. Hoewel sommige kinderen nooit gaan beschikken over een volledige, geautomatiseerde letterkennis, blijft het de moeite waard te oefenen. Zeker zolang er, hoe gering ook, vooruitgang geboekt wordt. Sommige kinderen hebben meer moeite met het verklanken van losse letters, dan met het lezen van woorden waarin deze las-

tige letters voorkomen. Is dat het geval, blijf dan het lezen van losse letters wel oefenen, maar leg het accent bij de extra oefening voor deze kinderen dan toch op het lezen van woorden en zinnen.

Woorden vlot lezen

mkm-woorden

De allerzwakste lezers zullen nog problemen hebben met het op tempo lezen van mkm-woorden, misschien moeten ze deze woorden zelfs nog spellend lezen. Dit betekent dat u oefeningen in het 'lezen van mkm-woorden zonder spellen', moet toevoegen aan het reguliere programma voor deze kinderen. Voor hen is het dan ook aan te bevelen om te blijven lezen

Beschikt u over een digitaal schoolbord met de *Leerkrachtassistent Veilig leren lezen*, dan kunt u tijdens de verlengde instructie werken met de module 'Woorden oefenen'. Het aanbod van *Veilig & vlot* is in deze module gereduceerd. De hoeveelheid stof is aangepast aan het leestempo van zwakke lezers, waardoor de kinderen meer succes ervaren en een betere leesmotivatie houden.

- De woordrijen worden een voor een opgebouwd, waardoor kinderen minder visuele informatie tegelijk ontvangen.
- Als het rijtje vol is, kan dit gelezen worden, terwijl de tijd gemeten wordt.
- Het rijtje kan nog een tweede keer gelezen worden, terwijl de tijd opgenomen wordt. Aan de tijdbalkjes is te zien of het de tweede keer sneller is gegaan.

Na het oefenen kunt u in de module 'Woorden flitsen' de woorden flitsen die in de module 'Woorden oefenen' geoefend zijn. De inhoud van 'Woorden flitsen' voor de steraanpak is anders dan de inhoud van de module 'Flitsen' in de basisinstructie. De te flitsen woorden worden eerst aangeboden in de module 'Woorden oefenen', waar de kinderen de woorden zonder tijdsdruk kunnen oefenen. Pas daarna gaat u met de kinderen deze woorden flitsen. De woordcategorieën die vanaf kern 7 worden aangeleerd, worden dan ook nooit direct op de eerste dag geflitst. Op de eerste dag van een woordcategorie vindt u dus alleen de module 'Woorden oefenen'.

in *Veilig & vlot bij kern 4 t/m 6*. Ze oefenen dagelijks 10 minuten onder uw begeleiding. Pas hierbij gevarieerde werkvormen toe die het oefenen van deze woordtypen aantrekkelijk houden.

Andere typen eenlettergrepige woorden

Oefen met de allerzwakste lezers, onder uw begeleiding, ook de woordrijen met eenlettergrepige woorden van kern 7, 8, 9 en 10 uit *Veilig & vlot bij kern 7 t/m 9* en *Veilig & vlot bij kern 10*.

De manier waarop u oefent met *Veilig & vlot* blijft dezelfde, namelijk 'voor-koor-zelf'.

Zinnen lezen

Het herhaald lezen van zinnen is de werkvorm die toegepast wordt bij de zwakste lezers. De verhalen op de leesbladen van *Woordzetter* zijn daar speciaal op geschreven. Wanneer de leesvaardigheid echter sterk achter blijft, leveren de leesbladen bij kern 10 te veel moeilijkheden op. Oefen daarom de leesbladen bij kern 7, 8 en 9 nogmaals. Het herhaald lezen van bekende teksten met vaak geoefende woordtypen zal hen makkelijker afgaan, waardoor er eerder kans is op succeservaringen. Andere teksten met een vergelijkbaar niveau kunt u ter afwisseling gebruiken. Werk met deze teksten op dezelfde manier als met de bladen uit *Woordzetter*.

In de toelichting bij *Woordzetter* staat uitvoerig beschreven hoe u met de leesbladen moet werken. Het is van belang dat u de verhalen eerst voorleest: in het juiste tempo en met de juiste intonatie. Wanneer de kinderen daar goed naar luisteren, leren ze hoe ze het lezen van zinnen aan moeten pakken. Het verhaal samen hardop lezen, gevolgd door individuele leesbeurten van één of enkele zinnen, maakt de oefening zinvol.

Organisatie

Wanneer u alle aanbevelingen opvolgt, betekent dit een aanslag op de organisatie van het leesonderwijs. Het schema op de volgende pagina geeft een overzicht van de lesfasen en de deelname van de verschillende niveaugroepen. Wanneer er veel kinderen zijn die extra begeleiding nodig hebben, is het aan te bevelen om alles op alles te zetten om tijdens de leesles in groep 3 méér handen in de klas te krijgen. Bedenk hierbij dat het een zaak van het hele schoolteam is om kinderen goed te leren lezen.

	Introductie kern 10	Instructie kern 10	Zelfstandige verwerking en vervolgwerk kern 10	Verlengde instructie en begeleide verwerking kern 10	Begeleide oefening van eenlettergrepige woorden kern 4 t/m 10
Maanaanpak	ja	ja	ja, op maan-niveau	-	-
Raketaanpak	ja	ja	ja, op hoger niveau	-	-
Zonaanpak	ja	ja, of eigen programma	ja, eigen programma	-	-
Steraanpak	ja	ja	ja, na verlengde instructie	ja: • Veilig & vlot kern 10 • Woordzetter kern 10 10 minuten	ja: • Veilig & vlot kern 7 t/m 9 • Woordzetter kern 7 t/m 9 10 minuten*
Allerzwakste lezers	ja	ja	ja, op eigen niveau	-	ja: • Veilig & vlot kern 4 t/m 6 • Veilig & vlot kern 7 t/m 9 • Woordzetter kern 7 t/m 9 15 minuten*

Toelichting op het schema

In het schema is aangegeven welke kinderen participeren in de verschillende lesfasen. 'Ja' betekent dat deze groep meedoet met de lesfase.

Uit het schema blijkt dat alle kinderen meedoen met de *introductie* en *instructie*. De enige uitzondering is de groep kinderen met een *zonaanpak*. Tijdens de instructiefase hebt u twee mogelijkheden: zonkinderen doen mee met de groep op het niveau van kern 10 (zij hebben dan de rol van 'het goede voorbeeld'), of ze werken aan een eigen programma, wanneer de andere kinderen instructie krijgen.

Alle kinderen werken *zelfstandig aan verwerking* dan wel *vervolgwerk*. Het niveau waarop dat gebeurt hangt af van de groep:

- maan = niveau kern 10,
- raket = een hoger niveau (hangt af van het niveau dat ze aankunnen),
- zon = nog hoger niveau (hangt af van het niveau dat ze aankunnen),

- ster = niveau 10 en lager niveau (hangt af van het niveau dat ze aankunnen),
- allerzwakste lezers = nog lager niveau (hangt af van het niveau dat ze aankunnen).

Alleen kinderen met een *steraanpak* krijgen *verlengde instructie en begeleide verwerking* op het niveau van kern 10. Zij krijgen ook *begeleide oefening van eenlettergrepige woorden* op het niveau van kern 7 t/m 9.

De allerzwakste lezers krijgen *begeleide oefening van eenlettergrepige woorden* op het niveau van kern 4 t/m 9.

* Als de allerzwakste lezers oefenen met *Veilig & vlot kern 4 t/m 6*, dan kunnen de kinderen met een *steraanpak* zelfstandig gaan werken. Wanneer geoefend wordt met *Veilig & vlot bij kern 7 t/m 9* en *Woordzetter kern 7 t/m 9* kunnen beide groepen gecombineerd worden.